

Балацька О.Л., к.філол.н., доцент,
ORCID: 0000-0001-8909-2324, e-mail: balatska.olena@gmail.com
Саєнко Л.В., ст. викладач,
ORCID: 0000-0002-4673-3846, e-mail: Larissa.VS206@gmail.com
Бабаш Л.В., викладач,
ORCID: 0000-0003-4546-0492, e-mail: babash.lara@gmail.com
Москаленко М.В., викладач,
ORCID: 0000-0002-6135-5652, e-mail: triksi1309@gmail.com
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

ЛІНГВОКУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА ПРЕДМЕТНОЇ СФЕРИ «НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ» У КРИТИЧНИХ ЗАУВАЖЕННЯХ АНГЛОМОВНОЇ НАУКОВОЇ СТАТТІ

Анотація. У роботі аналізуються лінгвокультурні особливості предметної сфери "Наукова діяльність" у критичних зауваженнях англомовної наукової статті, яка вважається провідним жанром наукового дискурсу. Методика дослідження включає метод когнітивно-дискурсивної інтерпретації, інтерпретаційно-текстовий аналіз та кількісний аналіз. Матеріалом дослідження були 1027 критичних зауважень, що містять 2268 висловлень, відібраних з 350 англомовних наукових статей з 10 дисциплін. У роботі наводиться класифікація критичних зауважень за фрагментом наукового дослідження, котрий піддається критиці, і включає такі їх види: ПРОБЛЕМА / ТЕМА, ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ДАНІ, СВДЧЕННЯ, ВИСНОВКИ, ТЕКСТ, ГІПОТЕЗА та ДОСЛІДЖЕННЯ. Підраховано частотність піддання критиці того чи іншого фрагмента наукової діяльності. Встановлено, що реалізація предметної сфери "Наукова діяльність" дещо варіює, тобто вплив групового чинника є суттєвим.

Ключові слова: жанр, класифікація критичних зауважень, критика, критичне зауваження, лінгвокультурні характеристики, наукова стаття, науковий дискурс, предметна сфера «Наукова діяльність».

Balatska O.L., PhD in Philology, associate professor,
ORCID: 0000-0001-8909-2324, e-mail: balatska.olena@gmail.com
Saenko L.V., senior lecturer,
ORCID: 0000-0002-4673-3846, e-mail: Larissa.VS206@gmail.com
Babash L.V., lecturer,
ORCID: 0000-0003-4546-0492, e-mail: babash.lara@gmail.com
Moskalenko M.V., lecturer,
ORCID: 0000-0002-6135-5652, e-mail: triksi1309@gmail.com
Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University

LINGUOCULTURAL CHARACTERISTICS OF *SCIENTIFIC ACTIVITY* OBJECT DOMAIN IN CRITICAL REMARKS IN ENGLISH RESEARCH ARTICLES

Abstract. The study examines linguocultural characteristics of *SCIENTIFIC ACTIVITY* object domain in critical remarks in English research articles considered to be the leading genre of scientific discourse. The methods used in the research include cognitive-discursive interpretation method, text-interpretation analysis, and quantitative analysis. The problem has been studied in a corpus of 1027

critical remarks including 2268 critical utterances registered in 350 English-language research articles from ten scientific disciplines. The study presents classification of critical remarks developed on the basis of critical components of scientific activities which include PROBLEM / TOPIC, THEORY, METHODOLOGY, DATA, RESULTS, CONCLUSIONS, TEXT, HYPOTHESIS, and RESEARCH. Percentage of using every object of criticism has been calculated. It has been found out that verbalization of every type of criticism varies and is influenced by the group factor.

Keywords: classification of critical remarks, critical remark, criticism, genre, linguocultural characteristics, research article, “Scientific activity” object domain, scientific discourse.

Велике значення науки для різних сфер життя сучасного суспільства стало причиною посилення уваги лінгвістів до вивчення проблем наукового дискурсу, його жанрів, провідним з яких є наукова стаття [7]. Одним із обов’язкових компонентів наукової статті є критика, що вже неодноразово привертала увагу дослідників [4-6 і т. д.]. Крім того, у науковій літературі наявні розвідки, присвячені опису об’єктів критики в англomовній науковій статті [1, 2], проте лінгвокультурні особливості предметного змісту критики залишилися поза увагою науковців.

Як було виявлено, в аспекті предметного змісту критика / критичне зауваження (КЗ) має ресурс, що потенційно охоплює сфери «Науковець» і «Наукова діяльність» [2].

Актуалізація **предметної сфери «Наукова діяльність»** / її певного аспекту охоплює дев’ять типів, визначених складниками предметного змісту [3], серед котрих найбільшу питому вагу мають **проблема / тема** (37,29 %) і **теорія** (27,65 %), помітно меншу – **методологія** (14,12 %), **текст** (6,52 %), **дані** (6,34 %) і **свідчення** (4,77 %), незначну – **висновки** (2,04 %), а такі складники предметного змісту, як **гіпотеза** (0,88 %) і **дослідження** (0,39 %) реалізуються у найменшій кількості випадків.

Зупинемося більш детально на розгляді найбільш поширених з них.

• **Проблема / тема:**

(1) *Although researchers have applied this theory in school settings, few studies address middle school learners (Evans & Craig, 1990; Murdock & Miller, 2003).*

Аналіз матеріалу дав змогу прийти до висновку, що таким дисциплінам, як економіка (55,93 %) та соціологія (51,19 %) КЗ, в яких піддається критиці **проблема / тема** дослідження, притаманні найбільше. Натомість у статтях з історії (45,6 %), правознавства (43,24 %), психології (39,49 %), антропології (38,93 %), літературознавства (34,06 %) та педагогіки (33,93 %) цей вид КЗ зустрічається помітно рідше, а у статтях з лінгвістики (28,78 %) та політології (21,74 %) показники частотності подібних КЗ найменші.

• **Теорія:**

(2) *Most likely, most observers would agree on there being authoritarian regimes with and without parties, and most likely, most observers would agree that democratic regimes, in contrast, function solely through the operation of parties and that ‘parties are*

the core institution of democratic politics' (Lipset, 1996:169). However, whereas the first observation is correct, the second is not.

Як свідчить аналіз фактичного матеріалу в англomовних наукових статтях з літературознавства (47,25 %), правознавства (41,89 %) та педагогіки (35,71 %) КЗ, в яких об'єктом критики виступає *теорія*, фіксувалися найчастіше; у статтях із політології (31,16 %), історії (27,19 %), лінгвістики (26,21 %) та антропології (22,03 %) такі КЗ ми реєстрували дещо рідше. Натомість у англomовних наукових статтях з соціології (14,29 %), психології (11,76 %) та економіки (6,78 %) вони зустрічалися нечасто.

Таким чином, ми можемо прийти до висновку про те, актуалізація предметної сфери «Наукова діяльність» є обов'язковою, причому кількісні характеристики критичних зауважень, в яких критиці піддається той чи інший аспект наукової діяльності дещо варіюють залежно від наукової дисципліни.

Література

1. Балацька О. Л. Об'єкти критики в англomовній науковій статті / О. Л. Балацька // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – № 930. – С. 91–96.

2. Балацька О. Л. Параметри предметної сфери «Науковець» у критичних зауваженнях англomовної наукової статті / Балацька О. Л. // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. – 2014. – Випуск 2 (74). – С. 195–198.

3. Бровченко І. В. Концептуальна метафора у кліше англomовного наукового тексту: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / І. В. Бровченко. – Х., 2011. – 20 с.

4. *Crossed Words: Criticism in Scholarly Writing* / [Ed. Françoise Salager-Meyer, Beverly A Lewin]. – Peter Lang Publishing, Incorporated, 2011. – 371 p.

5. Fagan A. *The use of critical speech acts in psychology and chemistry research papers* / A. Fagan, P. Martin Martin // *Iberica*. – 2004. – No. 8. – P. 125–137.

6. Salager-Meyer F. *Rhetorical evolution of oppositional discourse in French academic writing* / Françoise Salager-Meyer // *Hermes, Journal of Linguistics*. – 2000. – No. 25. – P. 23–48.

7. Swales J. M. *Genre Analysis: English in Academic and Research Settings* / J. M. Swales. – Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1990. – 260 p.